

A konferenciák előrehaladtával növekszik a lendület

Az általános konferenciák sorozatán végig csak néhány választott előadó mondott beszédet. Ezek vezető, reprezentatív férfiak voltak, akiket kiválasztottak, hogy a Miller-mozgalomról beszéljenek, hangot adjanak az alapvető álláspontoknak, feltárják a mozgalom lelkületét és főbb céljait. Az értekezletek személyzete a különböző körzeteket és egyházakat képviselő lelkészekből volt összeállítva azokról a területekről, ahol elfogadták a millerita álláspontokat. Ebből következően, nem volt felelősségteljelebb és hitelesebb hang, mint azoké, akik a fő előadásokat tartották, és nem voltak hitelesebb kijelentések a hitről, mint ezen összejövetelek vezető férfiainak együttes nyilatkozatai. Ezek alkották a mozgalom legmegbízhatóbb hangját, és az ő nyilvános kijelentéseik túlszárnyalták a meggyőződés összes egyéni megnyilatkozását.

A második vagy Lowell-i konferenciát részletesebben tárjuk fel, mint a következők közül bármelyiket, mivel e második konferencia jelentése könyv alakban megjelent, a beszámolók maradéka pedig nagyrészt rövid kivonatra szorítkozott az *Idők jelei* és más újságok hasábjain. Az alapokat ezeken az egyesített összejöveteleken fektették le. E két jelentés könyv alakban fontos feladatot töltött be, és hatásosan tárta fel a mozgalmat a nyilvánosság előtt, különösen az ország vallási vezetői előtt. Itt találhatunk rá, hogy milyen volt ennek a mozgalomnak a szívverése, hőmérséklete, lélegzetvétele, mely gyorsan növekedett méretben és lendületben.

I. A második konferencia a Lowell Street-i keresztény templomban

Az első Általános Konferencia olyan eredményesnek bizonyult, hogy az e célra kijelölt bizottság a Massachusetts-i Lowell-t választotta egy második és hasonló konferenciák színhelyének, melyet 1841. június 15-17-ig terveztek, a Lowell Street-i keresztény templomban nyolc hónappal az első konferencia után. Millert újra betegség, lázas reuma akadályozta meg, hogy részt vehessen. Így másodszor is megtagadta tőle az élet a lehetőséget, hogy a második eljövétel hirdetésében résztvevő hírnöktársaival találkozzék. Dr. D.

I. Robinson,¹ Portsmon-t-i metodista papot választották meg elnöknek, Bates-t alelnöknek.

A kezdeti időhöz mérten a konferencia nagy létszámú volt. Gyakorlatilag az összes evangéliumi felekezet ismét képviselve volt. Újra kb. 200 küldött jött el 30 városból Massachusettes állam területéről, 22 Új-Hampshire-ből, 7 Maine állambeli városból, és Vermont állam 4 városából. Ez gyors növekedésről és terjeszkedésről tanúskodott. A South-Boston-i szabad akaratot hirdető baptista gyülekezet üdvözetet és 4 képviselőt küldött. Ezenkívül különböző előadások, haladásról szóló jelentések hangzottak el. Elismert törekvésük az volt, hogy „még egyszer hirtelen felhangzó erős hangot adjanak a trombitának, olyan hangosan, hogy az egész ország meghallhassa”.² Egy 106 oldalas Beszámolót adtak ki és osztották szét mindenfelé. 600 dollárt gyűjtöttek evangélizálási célokra és közös úrvacsorával ünnepelték meg az alkalmakat.

Különböző beszámolók azt jelzik, hogy széles lehetőség nyílt a második advent hitének gyors közhírré tétele előtt Új-Anglia minden részében, és a legkomolyabb kívánság nyilvánult meg a próféciák beteljesedésére vonatkozó határozott világosság után. A küldöttek eltökélték, hogy teljes idejüket, képességüket és befolyásukat Krisztus visszatérése üzenetének terjesztésére fordítják. Az advent igazságában hívők vállán hatalmas felelősség nyugodott **(584)** most sürgősen hirdetni kell a világnak, hangoztatták. Ismét az *Idők jeleit* fogadták el az őket képviselő folyóiratként, és a Második Eljövétel Könyvtárára vonatkozó tervet határozottan jóváhagyták. Az látszott a legfontosabbnak, hogy alkalmas férfiakat toborozzanak, akik az Úr eljövételében hisznek, akik összegyűjtik erőiket az előttük álló nagy feladatra.³

Egy hivatalos írást vagy „Körlevelet” fogalmaztak meg és hagytak jóvá, melyet minden második adventben hívőnek el akartak küldeni. E körlevél 9 pontja a következő:

1) „Istennek való személyes odaszentelés”, **2)** „személyes beszélgetés másokkal” Krisztus közeli eljövételéről; **3)** „bibliatanulmányozó csoportok szervezése” ennek a nagy kérdésnek a tanulmányozására; **4)** „imára és buzdításra készítő társas összejövetelek”, mint széleskörű lehetőség; **5)** „a lelkészek kikérdezése e tárgyról” a szövegek értelmezésének megvitatása által; **6)** „adventről szóló könyvek hatalmas, széleskörű forgalmazása”, a könyvek kölcsönzése vagy eladása útján; **7)** tanácsadás az eljövétel tanításait ellenző egyházakban maradásról vagy azokból való kiválásról, és határozottan ajálva az előbbi állásfoglalást, ahol lehetséges, mivel az egyházi

hovatartozás sokaknak nehézséget jelentett; **8)** türelem és elnézés az ellenálló csapatokkal szemben gúny és szemrehányás esetén; **9)** minden faluban és városban Második Advent Könyvtár felállítása, mivel nincs vesztegetni való idő e csodálatos feladat végzésében.⁴

II. A második eljövétel könyvtárainak nagy bizonyágtétele

Ezen Második Advent Könyvtár az adventről és a próféciákról szóló könyvek és brossurák terjedelmes sorozata, egységes oldalméretben, de változóak a teljes könyvméretekből való néhány oldalas szórólapok. E sorozat szépen gyarapodott a Boston-i központ irányításával kiadott, és nagyrészt millerita vezetőik által írt irodalommal. Ehhez hozzájárult **(585)** néhány különösen idevonatkozó értekezés újranyomása is. Pénz állt rendelkezésükre és Josiash Litch-t választották a kiadóbizottság utazó vagy „általános ügynökévé”, mely ebben az időben megszokott módszer volt a vallásos testületeknél. A címekre és szerzőkre vetett pillantás elárulja a témakört és az írókat e fontos sorozatban, mely olyan fontos szerepet töltött be a mozgalomban.

A szerzők és megjelent könyvek száma zárójelben: Miller (13), Himes (4), Litch (8), Bliss (8), Cox (1), Cook (1), Sabine (1), Storrs (1), Whiting (1), Hawley (1), Hervey (1), Starkweather (1), és Gunn (1). Volt még két ismeretlen szerző könyve is, és három újranyomás – Spalding-tól, az angol Hooper-tól és Bernard-tól. Témakörük felölelte a második eljövételt, biblia magyarázatot, prófécia-értelmezést, ismertetéseket, elvi nyilatkozatokat, előadásokat, térképeket és magyarázatokat, prófétikus jelképeket, időszakokat, a szentély megtisztítását, szimbólumokat és évfordulókat, Isten országát, az Advent Mozgalom történetét, a zsidók visszatérését, a próféciák magyarázó leírását, Babilon leomlását, éberségre való figyelmeztetést, felhívást a lelkesekhez, új egek és új föld, ezer év, az eljövendő kor. Ezek, mintegy negyven időszakos folyóirat, nyomtatványok és térképek, énekeskönyvek együttesen alkották egy nagy hatású irodalom félelmes sorozatát.

III. Ezen időszakra szóló tipikus millerita üzenet

Ezen a konferenciákon tartott előadások szívverését még egy századdal későbbi kiadványaikban is lehetett érezni. Ezek mindketten meggyőzően logikusak és komolyan meggyőzőek voltak. Henry Jones-nak a Lowell-i konferencián „Krisztus második eljövételének eseményeiről és természetéről” tartott előadása példa erre. Először is rámutat arra, hogy

Krisztus második eljövetele nem az egyén halála. Az nem az egyén megtérése, nem az, hogy az egyházban rendszeres megtérések lesznek, és nem az egyház létrehozása, **(586)** nem Jeruzsálem pusztulása és a leghatározottabban nem világi millennium. Krisztus másodszor olyan hamar fog eljönni, mint ahogy az evangéliumot fogják hirdetni tanulságul az egész világon, és nem előbb. Személyesen és láthatóan fog jönni az ég felhőiben. Jövetele, akár a villámlás, meglátszik majd kelettől nyugatig. Nem csöndben jön majd, hanem megemésztő tűz jár előtte. Bosszúállással fog jönni, minden nemzetet össze fog gyűjteni és az ítéletet végre fogja hajtani a hitetleneken.

Párhuzamos események: a halottak feltámadása, majd a millennium és a végső tűzvész, és végül az új egek és új föld. Jones kitart az mellett, hogy nem lehet addig a millennium, míg Krisztus el nem jön, sem világmegtérés nem előzi meg, sem a hitetlen zsidók visszatérése. Krisztus nem jön el addig, míg az evangélium először nem hirdettetik mindenfelé, míg az egyház előbb fel nem ébred, mint a példázatbeli szüzek. De a világ ügyei tovább folynak, „mint rendesen” mindaddig, amíg Krisztus eljön.⁵ Második előadásában folytatja „Krisztus második eljövételének 'Gyors' jeleit”, hangsúlyt helyez az újabban közszájon terjedő új és népszerű ezer év-utáni elméletre, és megjegyzi:

„Úgy tűnik, ha egy rövid időre visszatekintünk a múltba, hogy az egyház hosszú paradicsomi állapotának elmélete ebben a világban feljogosítás az Úr eljövételének késeltetésére, vagy akadályozására, talán, ez az elmélet jelenlegi népszerűségét 99 %-ban az elmúlt száz év alatt érte el, és hogy azt úgy tekinthetjük, mint a megsokszorozódott és durva bűnök törvényes szülőjét és gyümölcsöző forrását, melyek tönkretették azóta az egyház hitét.”⁶

Jones nyomatékosan beszél a nagy égi jelekről, melyeknek meg kell jelenniük röviddel azelőtt, hogy az Úr nagy és félelmetes napja megérkezne - égi előfutárok, mint pl. a nap elsötétedése 1780-ban, amelyet egyszerűen csak „sötét napnak” neveznek, és az azt követő „meteorzápor”, 1833. november 13. hajnalán, mikor úgy tűnt, hogy az ég csillagai **(587)** a földre hullnak, mint amikor a fa hullatja gyümölcsseit, ha erős szél rázza, és ezt felismerték abban az időben. A megjöendőlt megtévesztések bekövetkeztek. A megjósolt lelki sötétség itt van. A békéről és a háborúkról a megtévesztő érvelések megjelentek. A megjöendőlt tisztátalanságokat szemünkkel láthatjuk az egyház hatalma szétszórásával egyetemben. A jövendölések előre megmondott kutatása is tagadhatatlanul elérkezett – a kérdés: Őrálló, meddig még az éj? – és a csengő válasz: közeleg a hajnal. A

megjövendölt éjféli kiáltás hangzik sokfelé, és ugyanúgy megjelentek az utolsó napok gúnyolódói is.

Ez egy értelmes prédikáció volt, erősen alátámasztva a Szentírással. Meggyőződést eredményezett és döntésre vezetett. Az emberek kétségkívül a sötétségtől a világossághoz fordultak, és a bűntől az igazságossághoz, valamint az ezer évről is meggyőződtek.

IV. A „törökök” Litch egyik kedvelt témája

Josiah Litch a Jelenések 9. fejezet 5. és 6. versének trombitáját fejtegette – ez erre a korra hangsúlyozottan jellemző, különösen tőle. A „lehullott Csillag” Mohamed volt, és a jelképes „sáskák” a moszlim lovas hordák. A kínoztatás „öt hónapja” 150 év – „mindegyik nap egy teljes év” – a görögök gyötrése a törökök idősza. A felettük uralkodó „király” Othman volt, aki, majdnem a XIII. század végén megalapította az ottomán kormányt, vagyis birodalmat. (Mindezt természetesen előzőleg mások is újra és újra bemutatták.) Neve pusztítót jelent. És akkor, Gibbon szerint, 1299. július 27-én bevonult Nikomédiába. A 150 év tehát 1449-ig terjedne – számította ő - mely idő alatt a törökök harcoltak a görögök ellen, de anélkül, hogy meghódították volna őket.

A hatodik trombita küldetése volt az akadályok eltávolítása, és az „angyalok” eloldása, kik az Eufrátesz folyónál vannak megkötözve, mondja Litch. 1449-ben meghalt Paleologus, az utolsó görög császár, és a görögök **(588)** függetlenségüket a törökök kezébe adták. A jelképes „óra, nap, hónap és év”, vagyis az általánosan elismert 391 év és 15 nap, tehát 1840 augusztusában járna le, mikor a „szultán önkéntesen a keresztény hatalmak kezébe helyezte függetlenségét, ahonnan kapta”. Ezután Litch ezt alátámasztó történelmi állítások sorozatát terjeszti elő, melyek a *London Morning Herald*, *Christian Advocate and Journal*, *Moniteur Ottoman* és *London Morning Chronicle*-ben jelentettek meg röviden állítva, hogy a hatalmak ultimátumát kb. augusztus 11-én adták Mehmet Ali kezébe

Azután a következő eseménnyel folytatta – a harmadik jaj gyorsan eljön, mikor Isten titka befejeződik, és a föld királyságai a mi Urunk királyságaivá lesznek, aki örökkön- örökké uralkodni fog. Ez sem lehet messze, jelentette ki ünnepélyesen. Az előadások meggyőzőek voltak, és számos kételkedőt, deistát és hitetlen győztek meg.

V. Litch a „vizsgálati ítéletet” a második advent elé helyezi

Különös figyelmet szenteltek a következő előadásnak június 15-én este, amelyet szintén Litch tartott, mivel e kérdés a milleriták szívügye volt, és a többi értelmezőtől különbözött, ezzel a későbbiekben ismét találkozunk. Logikus sorrendben mutatta be Krisztus második eljövételének ezerév előtti jellegét, teljesen ellentétben azzal az „általános nézettel”, mely szerint „Krisztus általános lelki uralkodásának ideje a földön ezer vagy 365.000 év, mielőtt Krisztus személyesen megjelenik, hogy megítéljen élőket és holtakat”. Ezek az ő saját szavai:

„A millennium elméletéről jelen korszak általános véleménye az, hogy az az időszak Krisztus lelki uralkodása a földön 1000 vagy 365.000 évig, mielőtt Krisztus személyesen megjelenik, hogy megítéljen élőket és holtakat. A dolgoknak ezt a boldog állapotát – úgy gondoljuk – az evangéliumnak az egész földön való általános elterjedése és a világnak Krisztushoz való megtérése, valamint a bűn emberének elpusztulása, a zsidó nemzet Palesztinában való helyreállítása és keresztény hitre térése hozza létre. Ezen boldog időszak alatt Sátán meg lesz kötözve, és nem gyakorol hatást a földön az emberek értelmére mindaddig, amíg az **(589)** ezer év lejár. Amikor ez az időszak véget ér, Sátánt eloldozzák és ő kimegy, hogy elhitesse a nemzeteket és ekkor egy nagy általános hitehagyás történik; és az általános gonoszság közepette Krisztus megjelenik az ég felhőiben, hogy megjelenésével megalapítsa az ő országát és megítéljen élőket és holtakat.”⁸

Litch ebben a 40 oldalas bemutatásban megkérdőjelezi az ilyen csodás elmélet bibliai alapját, és határozottan kijelenti, hogy a Jelenések 20. fejezet, mely a millenniumról szól, nem igazolja ezt. Határozottan állítja:

„Ez a tantétel nem Krisztus személyes megjelenése előtti ezer évig tartó földi lelki uralkodásának tanát tanította, hanem *a halottak feltámadása sorrendjének* a tantétele”.⁹

Két feltámadás van, fejtegeti - sorrendben az első az „áldottak és szentek”, a második „a többi halottak” ideértve a gonoszokat. És – magyarázza – „e két feltámadás között ezer év különbség lesz”. Az első feltámadásban részük lesz a különböző korszakok szentjeinek és mártírjainak, és azoknak, akik nem imádták a fenevadat, és nem vették magukra az ő bélyegét az utolsó napokban. A Szentírás nem tanítja minden ember feltámadását ugyanabban az időben I. Thess. 4:16., és I. Kor. 15:22-26. szerint. „A Krisztusban meghaltak támadnak fel először” - ők Krisztuséi, mikor eljön”. Ez, - hangsúlyozza Litch - „nem egy lelki halálból való lelki feltámadás”. Valóban a test szó szerinti feltámadása, mint a Krisztusé volt. Ahogyan Ádámban mindnyájan meghalunk, ugyanúgy Krisztusban mindnyájan élökké leszünk, - de mindenki „a maga rendje szerint”. Krisztus eljövetelekor a korszakok végén „senki más, csak az övéi támadnak fel.” Nagy Közbenjárónk ezután ezer évig az ő szentjeivel uralkodik, és az ezer év

végén eltörli a halált. Tehát Pál és János tökéletesen egyetértenek. És Sátán ezen ezer év alatt meg lesz kötözve.

Azok, akik „a jót cselekedték” előjönnek „az élet feltámadására” az ezer év kezdetén. (Ján. 5:28-29.) Ez „külön feltámadás” **(590)** „egy különálló embercsoport részére és külön célra.” Ugyanaz igaz azokra, akiket ezer évvel később hoztak vissza az életbe – az övéké is egy „külön csoport, külön feltámadása, külön célra”. Dániel 12:2. szerint „sokan a föld porában alvók közül feltámadnak” mikor Mihály (Krisztus) felkel és megszabadítja népét; de nem mindenkit. Végül a maradék fog előjönni. Ilyenformán némelyek örök életre, némelyek szégyenre és örökkévaló megvetésre támadnak fel. Az ezer év végén Sátánt eloldozzák, mialatt a gonoszokat hasonlóan felfigyel az ő végzetükre. Ezek Sátán szolgálatának és csalásának eszközei. Megpróbálják körülvenni a szentek táborát, és megtámadják a Szent Várost, de a tűz vihara száll alá, és megemészti őket. Ekkor Sátán is - aki megtévesztette őket – elpusztul, és a gonoszokat mind elsöpri a tűz végzetes áradata.

Litch fenntartja, hogy az ezer év szószerinti, nem jelképes, számmal megjelölt dolog, mivel a fejezet a „ténylegesen megtörténő esemény szószerinti leírása.” A bűnös világ számára „régén dédelgetett 6.000 éves elmélet”, melyet a nagy Szombat év, vagyis az ezer év, a föld jubileuma követ, „megkívánja a szószerinti értelmezést.” Majd ezt a logikus következtetést vonja le:

„Ha a Jelenések 20. fejezetének előbb említett magyarázata helyes, és a két feltámadás tana megbízható és Szentírásra alapozott, akkor a millennium jelenlegi értelmezése nem állhat meg.”¹⁰

És most következik Litch előadásának lényege:

„Ha tehát a halottaknak két különböző feltámadása létezik, mikor lesz az általános ítélet? Az első vagy a második feltámadáskor? *Egyiknél sem*; hanem még mielőtt bármelyik megtörténne. A Jelenések 20. fejezetének talán egyetlen pontja sem okozott nagyobb bizonytalanságot, és több zavart a bibliakutatók körében, mint az ítélet bevezetése a fejezet végén, és a millennium lezárása után.”¹¹

A nehézség - mondja ő - úgy tűnik a **(591)** Jelenések 20:11-15-ben lévő „ítélet sorrendje” miatt lesz. Isten a bíró. A megítéltek a halottak - „nem feltámadt testükben, hanem még halott állapotukban, és feltámadás előtt.” Ezeket ítélik meg cselekedeteik szerint. Azután Litch folytatja, „Az ítéletet itt kétségkívül a feltámadás előtti időkre helyezi.” Ragaszkodik hozzá, hogy a két feltámadás tanítása – igazak és nem igazak -, teszi ezt szükségessé. Szükség van annak meghatározására, hogy ki legyen az első feltámadás tárgya.” Az élet könyvét „azzal a céllal nyitják meg, hogy meghatározzák,

kinek a neve van abban felírva.” Litch így következtet: „Az ítéletnek tehát meg kell előznie a feltámadást. Ennek az „általános ítéletnek” az „első feltámadás előtt” kell megtörténni, hogy összhangban legyen és megmagyarázza Jel. 20:4-et.¹²

Következik „a feltámadás előtti ítélet jellege,” két gondolatot kell észben tartanunk - állapítja meg. Az egyik a bírói eljárás jellege - „a törvényszék előtt lévő személy megvizsgálása a törvény és a bizonyítékok szerint a bűnösség vagy az ártatlanság megállapítására”. És a másik rész, az ítélet „végrehajtása.” Az emberi bíraskodás szerint, ha egy vádlott ártatlan, azonnal szabadon bocsátják a végrehajtó hatalom kezéből. Ha bűnös, végrehajtják az ítéletet, vagy „egy időre” börtönben tartják. A mennyei bírói tárgyaláson is az eljárás a törvény és bizonyítékok alapján folyik. A könyvek és az élet könyve megnyitottnak. És ezekből minden egyesnek a jellege és sorsa eldöntetik. Amikor a vizsgálati ítélet lezárul, „azok, akiket felmentettek, azonnal szabadon vannak bocsátva a vád alól, az első feltámadáskor”. A másik szakasz az, hogy Krisztusnak hatalma van „végrehajtani az ítéletet” a kárhozat feltámadásakor. Azok a gonoszok, akik sírjaikban nyugszanak, hallani fogják az Ő hangját, és előjönnek, „amikor a már a meghozott ítéletet végrehajtják.”¹³

A Krisztus eljövetele idején az élőkről szólva Litch állítja, hogy „az emberek jellemét és cselekedeteit nem lehet meghatározni, amíg próbaidejük le nem jár, és jellemük nincs véglegesen megállapítva.” És **(592)** e csoport ítéletének is meg kell történnie „a feltámadás előtt”, mielőtt Krisztus megjelene. Majd hozzáteszi:

„Ha a régi világ víz általi elpusztítására, mint Krisztus második eljövetelkor pusztító végső tűzvész jelképére tekintünk, biztosan hihetjük, hogy lesz egy időszak az idők végén, az Ő eljövetele előtt, amikor már a kegyelem ajtaja bezárult.”¹⁴

Mikor Isten behívta Noét és családját a bárkába, utána egy hét napos időszak telt el. Senkit nem engedtek be. Így lesz ez az ember Fia eljövételének napján is. Az emberek zörgetnek majd bebocsátást keresve, de az ajtó örökre bezárult! Tehát a hetedik pecsét teljes ideje alatt csend lesz a mennyben egy rövid időre. Ez lesz a nagy lelki nyomorúság ideje, amikor a hetedik, a legutolsó csapás kitöltetik. Azután Litch erre a szokatlan álláspontra helyezkedik a csapások idejére vonatkozóan, melyek még a jövőben vannak: „Határozott okunk van azt hinni, hogy minden értelmező tévedésben van, aki úgy gondolja, hogy a hat pohár, vagy közülük bármelyik már kitöltetett.”¹⁵

Amikor Krisztus jön, egy különválasztás történik – elválasztják az értékest az értéktelentől, a búzát a polyvától. Mikor Krisztus eljön, összegyűjti választottait az ég négy széléről. Azután felhívása következik:

„Ő bűnös, számodra e nap sötétség és keserűség napja, felhők és sűrű sötétség ideje lesz. Megkockáztatod, hogy készületlenül találjon? Merészed-e halogatni, hogy Krisztushoz jöjj és fehérre mosd ruhádat az Ő vérében? Meg tudod-e keményíteni szíved és bedugni a füled, hogy ne halld a kegyelmet, míg hív és könyörög? Ha így teszel, biztos lehetsz afelől, hogy ha te hívod majd, Isten nem felel többé. Óh, nem gondolsz-e te féreg arra, hogy meghalsz az olthatatlan tűzben, melyben a polyvát elégetik! Ti is világiak, gondoltok-e arra a napra, mely tüzes lesz, mint a kemence, amikor minden büszke és gonosz olyan lesz, mint a tarló, és az eljövendő nap felégeti mind a világot, mind a híveit! Mit használ az neked, ha az egész világot megnyered is, ha az hamarosan elveszik, és a birtoklói vele együtt? Ne szeressétek a világot, sem a világ dolgait; mert milyen nehéz lesz bejutni a gazdag embernek az Isten országába. *Hitvalló keresztény* „nem mindenki, aki mondja: Uram, Uram, megy be a mennyeknek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” Ne feledjétek ezt. Ügyeljetek arra, hogy a hitvallásotok és a gyakorlati életetek összhangban van-e; hogy a lámpáitok (593) nemcsak világítanak, hanem hogy olajjal az edényben, égve is maradnak. Azután, amikor megjelenik, ti is vele együtt jelenjétek meg dicsőségben. Ámen.”¹⁶

VI. Az eljövendő ország prófétikus leírása

Litch utolsó előadása: „Isten dicsőséges országa a földön”, ez jellemző prófécia-érelmezés, melyet mindig előadtak ezen a konferencián. Első pontja az volt, hogy Krisztus dicsőséges országa nem egyszerűen evangéliumi rendelkezés, Krisztus első eljövedele által bemutatva. Még az Ő közvetlen tanítványai is félreértették – azt hitték, „azonnal megjelenik.” De Krisztus a nemesember példázatát adta, aki talentumokat adott, hogy helyesbítse nézetüket – a nemesember elment, hogy átvegye a királyságot, és amikor visszatér, meg fogja jutalmazni szolgálait. Így lesz az igazak feltámadása és az élő szentek elváltozása az adventkor. Ezt erősítette meg a megdicsőülés - Mózes és Illés képviselték a feltámasztott és elváltozott szenteket az utolsó napon. Ez volt az eljövendő országra vonatkozó jelkép és jövendölés. Tehát „minden eredményes vitán felül” az ország „Krisztus második eljövedele után” dicsőséges és halhatatlan lesz. Az Ő országa „örökkévaló” lesz. (Dán. 7:13-14., Jel. 11:15.) Ráadásul ez a királyság az ajtó előtt van. De nem jöhet el addig, „míg az összes be nem teljesedett prófécia” be nem teljesedik. Először is, addig nem jöhet el, míg a nagy antikrisztusi pápai hitehagyás be nem tölti az idejét. Ezt a Dániel 7. fejezetben találjuk. Ezen látomás prófétikus hasonlata, a négy állat-birodalom - Babilónia, Médó-Perzsia, Görögország és Róma - az emberiség tengeréből emelkedik ki. És ez a IV-V. századtól kezdődött - mint azt

Machiavelli, Lloyd, Lowth és Hales szabályos felsorolása bizonyítja. És az istenkáromló, üldöző pápai kis szarv, akinek megengedték, hogy három és fél „időkig” vagy 1260 évig a szenteken uralkodjék, vagyis az egyház felett. A négy világhatalom és Rómának, a negyediknek a felosztása megelőzi azt. Azután Justinianus kiadta rendeletét, mely szerint Róma püspökét kinevezték **(594)** „az összes szent egyház” fejévé. A tíz szarvból hármat – az ariánus herulokat, a vandálokat és az osztrogótokat – kitepték előtte. Mindaddig, amíg ők uralták Rómát, a „rendeletet nem lehetett valójában végrehajtani.”¹⁷

1798 februárjában Berthier francia tábornok ideiglenesen megfosztotta a pápát uralkodásától. 538-1798-ig terjedt az 1260 éves időszak. Igaz, „a pápaság még mindig létezik. De középkori uralkodásától bizonyos értelemben megfosztották. Jel. 13. ugyanezt a hatalmat mutatja be a tengerből feljövő tízszarvú fenevad jelképében, aki hatalmat gyakorol a szentek fölött 42 hónapig, ami nem más, mint ugyanaz az 1260 év. János előre megjósolta, hogy ezt az időszakot egy kardcsapás szüntette meg, mikor a pápai kormányzat „halálos sebét” kapta.”¹⁸

Majd a második vagy a kétszarvú, földből feljövő fenevadon Litsh a halálos seb begyógyulását értette. 1804-1805-ben Bonapartét francia császárrá és olasz királlyá koronázták. Eleinte báránnyhoz hasonlóan beszélt, majd a saját kedve szerinti vallásos formában korlátlan hatalmat kezdett gyakorolni, és annak követésére kényszerítette alattvalóit.” És ő az első fenevad (pápaság) imádására szólított fel mindenkit, akinek halálos sebe begyógyult. Ezt a pápaság helyreállításával érte el. Tehát helyreállította a pápaságot 1798-ban történt bukása után. És a halálos seb begyógyult, amikor új pápát választottak.¹⁹ (Ebben Litsh élesen különbözött Millertől).

Dániel 7. tehát megjósolja a birodalom természetét egészen a második jövetelig, Krisztus országáig. Pál hasonlóan előre megmondta ugyanezt a II. Thessalonika 2. fejezetében, mert a bűn embere el fog pusztulni Krisztus eljövetelenek ragyogásától. Isten országát nem alapították meg az 1260 év alatt. Ez nem millennium volt, hanem annak ellentéte. És nincs semmi keresnivalója a millenniumnak – biztosít bennünket Litsh - az 1260 év 1798-ban való lezárása és Krisztus második eljövele között. Majd értelmezését e hármas felhívással zárja:

(595) „Krisztus második eljövele előtti ezeréves világi és lelki uralmának tana nem más, mint ravaszul kitalált mese és annak vallásos jellege arra szolgál, hogy bűneikben elaltassa az embereket, és rábírra őket, hogy azt mondják: »Halogatja még az én Uram az ő eljövetelét.«”

„*Elvesző bűnös!* Ha ez az érvelés logikus és döntő, akkor nincs vesztegetni való idő, hogy az ítéletre felkészülj. Ne halogasd tehát, hanem siess, menekülj Krisztushoz, amíg kegyelmesen várakozik.

„*Hitvalló keresztény!* nagy munka vár rád, hogy lemosd a lelkek vérért a ruhádról, és rendbe hozd a saját lámpásod és égve tartsd, és legyen olaj az edényedben. Ne feledd, csakis a tökéletes szeretet úzheti el a félelmet, és ad bátorságot az ítélet napján. Kutass tehát, és élj annak megfelelően napról napra.

„*Evangélium szolgálói - Sion falának őrállói!* emeljétek fel hangotokat, mint a trombita, kiáltatok hangosan, ne kíméljétek; mutassatok rá az emberek bűneire, hogy felébredjenek levertségükből, nehogy mint az ősi világ lakói, ne tudják, hogy az ajtó még nem zárult be. Ámen.”²⁰

Ilyen volt egy jellegzetes millerita előadás szíve-gyökere - a Szentírásban gyökerezett, a történelemre támaszkodott, érvényre juttatta a logikát az ő felfogásuk szerint. Ezért voltak hatással az elmére és szívre egyaránt.

VII. Portland - a nézet egysége valóban figyelemre méltó

Csak rövid jelentést fogunk adni az 1841. október 12-14-ig, Portlandben, Maine államban tartott harmadik konferenciáról, éppen egy évvel az első konferencia után. A konferencia Fleming Casco St. Christian Templomában volt, és ez az első ilyen fajta összejövetel volt ebben az országban. Nagy hallgatóság jött össze, Abijah Bridges volt az elnök, Himes és Litch a titkár. Himes, Litch és Jones voltak ismét a vezető előadók. Ily módon a nyilvános előadások folytatólagosak és egységesek voltak. Főbb témák: a próféciák és a próféciák sorrendje, minden bűn megbánása, Krisztus közeli eljövételének jelei, Isten országának természete, a föld helyreállítása, lakosságának jelleme és a millennium. Az Úr iránti teljes engedelmes életmód volt a folyamatos téma. Miller, bár nem jöhetett el ezúttal sem, de küldött írott előadásokat. Úrvacsorai szolgálatot is tartottak, melyben minden felekezet tagjai részesült, **(596)** mivel minden jelentéktelen különbségeket elnyelt az a lenyűgöző gondolat, hogy hamarosan a Mestert látják majd az asztalfőn ülni. Azoknak a jelenteknek egyike volt ez, melyben az angyalok örömeiket lelik.

Miller az előadásában a szerénységet hangsúlyozta. Felhívta az adventben hívőket, hogy ne csússzanak vissza a papi címek használatába, melyek főleg a büszkeséget szolgálják, el kell hagyni a világ gyakorlatát. Tanácsát megfogadták, és a mozgalom lelkeszeit egyöntetűen inkább a bibliai *Vén* megszólítással illették. Előadásának tárgya Krisztus eljövételének módja és célja volt, az Ő „1843 körüli” megjelenésének idejével. Millernek különösen gondja volt arra, hogy feltűnő képességekkel rendelkező férfiakat

érjenek el - lelkeszek, nevelők, szerkesztők és más rátermett férfiak – akik hasznosítani tudnák magukat Isten ügyében, ha egyszer megragadná őket az advent üzenete. Hangsúlyozta a jelképeket - a teremtés hetének hat napját és a pihenés hetedik napját, a rabszolgaság és elengedés hét évét, vagyis a jubileumot. Azután beszélt a vázlatprófeciákról és az időszakokról, és a szentély 2300 évig terjedő megtisztításáról.

VIII. Erdei összejövetelek Isten szabad ege alatt

Még az igehirdetésnek egy másik formája volt, az erdei összejövetel. Ez egy rövid összejövetel szükségességéből eredt, és a város közelében, fás ligetecskében tartották. Kevésbé feltűnő, mint a tábori összejövetelek, ezek a gyülekezések mégis hasonló általános jellegűek voltak. Szónoki emelvényt állítottak fel, és ideiglenes ülőhelyeket szerkesztettek a hallgatónak a fák alatt. Az emberek a tanyákról és a közeli kisvárosokból gyűltek össze, hogy hallják az advent üzenetét, és legtöbbjük valószínűleg visszatért otthonába, hogy az éjt ott töltsse el, és másnap újra eljöttek. Korabeliek elmondták, hogy szép fák terjesztették nemes ívelésű ágait a gyülekezet fölé. Égbenyúló, nyílegyenes gyertyánfák oszlopai díszítették Isten szabad egének e fenséges templomait, hozzájárulva az istentisztelet lelkületéhez. Ezek az összejövetelek rendszerint 1-2 naposak voltak, bár előfordult néhány napos is.²² 1843. november 3-án a következő jelentés jelent meg az *Éjféli kiáltásban*:

„Több mint 10-12 erdei összejövetelt tartottunk, egy-két napi tartammal, ahova 15-20 km-ről gyülekeztek az emberek, hogy halljanak az Úr eljövételéről.”

A milleriták jól alkalmazkodtak a körülményekhez. New York City-ben, és más városokban a színházakat és az előadótermeket bérelték ki, imatermeket építettek, mint már említettük. Vidéki környezetben népszerűek voltak az erdei összejövetelek. Mindegyiknek ugyanaz a célja volt, és ugyanarra az eredményre vezetett.

JEGYZETEK

1. Hiányzik az életrajzi adat.
2. *Signs of the Times*, 1841. július 15. 61. o.
3. *I. m.* 1841. július 15. 61-63. o.
4. *The Second Report of the General Conference of Christians Expecting the Advent*, „Proceedings of the . . . General Conference”, 8-12. o; *Signs of the Times*, 1841. augusztus 2. 69, 70. o.
5. *The Second Report of the General Conference of Christians Expecting the Advent*, „The Nature and Events of Christ’s Second Coming”, by Henry Jones, 13-23. o.

6. *I. m.* 27, 28. o.
7. *Lásd Prophetic Faith*, IV. kötet 13. fejezet.
8. *The Second Report of the General Conference of Christians Expecting the Advent*, „Dissertation on the Millennium”, by Josiah Litch 2-3. o.
9. *I. m.* 3. o. (dőlt betű)
10. *I. m.* 9. o.
11. *I. m.*
12. *I. m.* 10. o.
13. *I. m.* 11. o.
14. *I. m.*
15. *I. m.* 12. o.
16. *I. m.* 13, 14. o.
17. *The Second Report of the General Conference of Christians Expecting the Advent*, „The Glorified Kingdom of God on Earth, at Hand” by Josiah Litch 6-11. o.
18. *I. m.* 11-13. o.
19. *I. m.* 13, 14. o.
20. *I. m.* 16.o.
21. Jelentés a *Signs of the Times*-ban, 1841. november 1. 113-120. o.
22. *Signs of the Times*, 1843. június 14. 120.o; 1843. szeptember 13. 29. o.;, *Midnight Cry* 1843. július 13; *Advent Herald*, 1844. július 17; 1844. augusztus 1. 24. o.
23. *Midnight Cry*, 1843. november 30. 121. o.